

construeert hij! Als toppunt trof mij de snaardynamometer, met tien snaren, waarvan de hoogte van den toon den druk moet aangeven op verschillende punten van den voetzool („ich bezeichne das als wirksame Sohlenfläche" bldz. 6) bij het staan uitgeoefend. TIMMER deed dat eenvoudiger met papiertjes en gewichtjes. Maar de trillingen kunnen ook nog gefotografeerd worden.

In het begin dreigt het gevaar, dat BASLER het *gaan* teveel als een statisch vraagstuk opvat en behandelt, later wordt dat minder, maar er geheel aan ontkomen doet BASLER naar mijnne meening niet. Ik ken vele studiën op dit gebied, die mij, wat dit punt betreft, veel beter bevallen. En aan deze fout zal ook wel toe te schrijven zijn de uitlating op blz. 6: De teenen spelen bij de voortbeweging geen rol. Later krijgen zij toch nog wel een opdracht.

Stellig onjuist moet ik zijn opvatting van den teenenstand noemen, waarbij hij den voet als een tweearmigen hefboom opvat met draaipunt in het enkelgewricht, een draaipunt, dat zelf beweegt en waaromheen geen draaiing behoeft plaats te vinden! (Teenenstand met gefixeerd enkelgewricht).

En ten slotte: veel nieuws heb ik in deze, ik zou bijna willen zeggen langdradige, studie niet kunnen vinden. De schrijver zelf erkent dit ook b.v. op blz. 58, 102, enz. En zelfs het feit, dat zijn studies aan Chineesch materiaal zijn uitgevoerd, levert weinig, om niet te zeggen geen nieuwe gezichtspunten op.

J. H. O. REIJS.

J. N. I. SMULDERS, *Periodieke onthouding in het huwelijk, methode* OGINO-KNAUS. N. V. DEKKER en VAN DE VEGT en J. W. VAN LEEUWEN, Nijmegen—Utrecht, 1930. Prijs f 1.50.

De Japansche gynaecoloog OGINO heeft in het begin van 1930 in het *Zentralblatt für Gynäkologie* (No. 8) een artikel geschreven, waarin hij, op grond van gegevens, verschaft door buikoperaties, uitrekent dat men bij de vrouw den „ovulatie" termijn kan bepalen, wanneer men dezen niet in verband brengt met de laatste menstruatie, die aan de ovulatie voorafging, maar met de menstruatie, die op de ovulatie volgt. Het denkbeeld is nieuw, logisch en in allerlei opzicht veelbelovend. Maar het aantal waarnemingen waarop de berekening van den ovulatietermijn berust, is vooralsnog wat klein—81 in aantal en het is de vraag in hoeverre voor onze West-Europeesche vrouwen de gevolgtrekkingen van OGINO zullen blijken juist te zijn. In verband met den ovulatietermijn berekent OGINO den „conceptie"-termijn, die grootendeels met den eersten overeenkomt, maar ruimer moet worden genomen. Kent men dezen, d. w. z. den tijd gedurende welken een cohabitatie de meeste kans heeft om tot bevruchting te leiden, dan zal bijslaap gedurende dien tijd, als zij vroeger niet werd toegepast, zwangerschap kunnen bevorderen en, omgekeerd, onthouding gedurende dien tijd zwangerschap kunnen voorkomen. Voor dr. SMULDERS is met OGINO's opstel de zaak uitgemaakt, „het bevruchttingsvraagstuk in schitterend licht gezet en opge-

helderd". Wanneer de dokter den menstruatie-cyclus van zijn patiënt kent, kan hij met haar den ovulatietermijn berekenen, op den kalender vaststellen, wanneer cohabitatie — buiten den conceptietermijn — „zonder gevaar" is en aldus ongewenschte zwangerschap voorkomen. Andere anti-conceptioneele maatregelen hebben afgedaan: „recedunt vetera, nova sunt omnia" (bldz. 25).

Dr. SMULDERS heeft een paar artikelen in het *R. K. Artsenblad* (Augustus—October) verschenen, met een anticritiek op opmerkingen daaromtrent o. a. van dr. AUSEMS, in dezen bundel vereenigd.

Dat de zaak zelf nog niet geheel „aan kant" is, heb ik getracht uiteen te zetten in een artikel, dat ik tegelijk met deze aankondiging aan de Redactie van dit *Tijdschrift* heb gezonden.

G. C. NIJHOFF.

STOECKEL, *Handbuch der Gynäkologie*. Bd IV, Erste Hälfte. Uitg. J. F. BERGMANN, München. Prijs: 69 Mark, geb. 77 Mark.

Door LAQUEUR wordt Die physikalische Therapie in der Gynäkologie behandeld. Hydrotherapie, warmtetherapie, de verschillende baden worden zóó uitgebreid behandeld, dat zij meer op een algemeene uiteenzetting dan op een voor gynaecologische ziekten gelijkt. Op vele afbeeldingen ziet men mannelijke patiënten!

Vervolgens krijgen de lichtbehandeling, de electro- en de mechanotherapie een beurt. Naast nieuwe lampen voor de lichtbehandeling van erosies van de portio en fluor albus vindt men nog het oude toestel voor atmocausis afgebeeld en besproken. Deze gevaarlijke methode ware beter onvermeld gebleven, eveneens wordt men onaangenaam getroffen door de beschrijving van de methode voor vaginale massage volgens THUERE BRANDT.

De Röntgentherapie wordt vervolgens door WINTZ en RUMP ingeleid door een 250 bladzijden lange verhandeling over de physica der Röntgenstralen en de verschillende meetmethodes. In een volgende aflevering is pas de eigenlijke behandeling met Röntgenstralen te verwachten. Wie zich deze voor vele artsen moeilijke stof wil eigen maken, zal hier zijn hart kunnen ophalen.

J. L. B. ENGELHARD.
